

САНА ОЛОХ

ЧУРАПЧЫ
УЛУУС
ХАБЫАТА

ХАБЫАТ
1931 СЫЛ АЛТЫННЫ
15 КУНУТТЭН ТАХСАР

№№ 19—20 (7816—7817) ☆ 1995 жыл олунку 16 күнү, Чөппүр ☆ Сманата—146 солк, 15 харчы

САЛАНААЧЧЫЛАР
ОТЧУОТТУУЛЛАР

ТҮМҮКТЭР УОННА СОРУКТАР

П. Н. МИШКИН, «Якутэдомелнорация» ПМК начальнига:

—Ааспыт сылга барыта 9 объекта 800518 тың солк үлэ толорулунна. Ол ичинтэн Куттараба, Ойуун Урбэр, Чимыраайыга холбоон 170 гектардаах сира оңордубут. Чанырга Хара Хомустааха, Эбюга, Тураах Уйатыгар баар буор быһыттары өрөмүөннөтүбүт. Уорба Харбаллаагар сага күөл үөһэ-тилиннэ, Уорба күөлүгэр быһыт өрөмүөннээнэ, ити барыта 11,166 тың солк турда. Урах Күарага Наранайы быһыттарыгэр эмиэ үлэстэтибит. Ошон быһыттары өрөмүөннөтүбүт барыта 53 мөл, 9 тың солк үлэни толордубут. Быйыт сүүрү үлэстэтибит таһынан чөх, буор таһыттарыгэр 179025 тың солк өрөмүөннөтүбүт.

Быйыл Хатылы быһытты ситэрэххит. «Илин Энэр» программа итинэн Чурапчы салинньэтин иһинээри суоллары оңоруохтук, оһо былаан быһыттынан 300 мөл солк үлэ көрүлүн турар, үлэ сага сааланан эрэр. Улуу Сыйы быһыта быйыл сабыллыа суога. Уу кэлээн сөп, оһон быһыттары оңорторуон, өрөмүөннөтүбүт баараччылар бырайыактары, сайаалкалары түһэрэхтэрин наада. Билигин бырайыага суох ханнык да үлэ үл-харчы көрүлүбүтүн өйдүүр кэм кэллэ.

П. М. НАУМОВ, «Аартык» ХЭТ салайааччыта:

—Урукку суолу тутар-өрөмүөннүүр хозрасчетнай участка базатыгар тэриллибит «Аартык» ХЭТ барыта 28 үлэстэтибэт. Суолу өрөмүөннүүр, көрө-истэр аналлаахпыт. Ааспыт сыллаахха Харбала—Чернөөх суолугар 850,8 мөл солк, үлэни толордубут. Дирин—Толоон суолугар 91 мөл солк, үлэ оңоруллубутун кань салгыны үбүлэбикчэлэр тохто-туллубута. Оңоруллубут суолу хайдах туһанартан, көрөтөн-истэртөн киһи уһун үйөлөннүтэ быһаччы тутулулаах. Билигин 1994 сыллаахха Чурапчы—Толоон суолун көрүүтэ-истингэ 13 мөл солк, үлэни ыһыттыбыт. Чурапчы салинньэтин иһинээри Корюон уулусатын оңорууга 11 мөл солк, үлэ оңорулунна.

Итин таһынан 1549 тонна таас чөзү таһан «Якутэдомелнорация» участкагар көмөлөстүбүт.

Сылаа үрдүн иһинэн, иһинэн субу мань чөпчү оңоруохтук динь ырахан. Холбоор, билигин 3-4 км усталаах суолу оңоруу сыланата 500 мөл солк тийдэ. Бу сылга Дирин—Толоон, Таатта—Уолба суоллары оңоруохтук, Дирин—Толоон суолун көрүү-харайымы байыаха бэриллэн турарынан итинэн үлэстэтибит.

В. Н. ЕВГРАФОВ, суолу тутар-өрөмүөннүүр участка начальнига:

—Тэриэстэтибэр 38 киһи үлэстэр, үс сага техникаларымбыт. Ааспыт сылга суолу өрөмүөннөтүбүт уонна көрүүтэ-истингэ бэдэрэстэтибэр үлэни кыл-лэрон турар 658 мөл, 756 тың солк, үлэ ыһы-лына. Ити иһинтэн федеральнай суол өрөмүөнүгэр 357 мөл, 324 тың солк, көрүүтүлэр-истингигэр 301 мөл, 432 тың солк, олохтоох суол өрөмүөнүгэр 76 мөл, 18 тың солк, көрүүтүлэр-истингигэр 246 мөл, 805 тың солк үлэлэр толорулунулар. Суолга үлэни сарты капиталнай тутуу управлени-тын көмөлөнүлүгэр, оһуолаага эмиэ үлэстэтибит.

1995 сылга Хатылы суолугар үлэстэтибит. Ваба-ба муостатын оңоруохтук. Чурапчы салинньэтин иһинээри таас муостаны бөдөр-түүтэ кырата суох үлэ күүтүлэр. Алларга өртө бетоннааххаах. Фе-деральнай суолга Харбалааххаах кэлэн үлэстэтибэр. Суоллары харыстыр дьаһаллары ыһыахха наада, суолу көрүүтэ-истингэ дуогабарга ологуран көмөлөһүлөрө буоллар көдүүтү ара-лыта этэ. Гравийы тийэстэтибит эрээр, мыраагына саппаас бүтүтүн көрүтэ, слиякк эрэ хаалла, ону суолга куттааха да калы буор буолан хаалар. «Илин Энэр» ЭСЗ программатыгар илдьэриллэн улууска асфальты оңорор заводу тутуохтаах этибит. 58 мөл, 910 тың солк оборудованиа аҕалылан сытар. Ити 1994 сыллаагы сыланан. Быйыл эмиэ экирэтэтибэр.

Отчуоту суруйда М. МИХАЙЛОВА.

ЧУРАПЧЫ СЭЛИННЬЭТИН ДЬААЛТАТЫН БАҔЫЛЫГАР А. Р. САРГЫДАЕВИКА УЛУУС КИНИН ПОЧТАЛЫОННАРЫТТАН АҔАҔАС СУРУК

Уулуссага быйдыа сылдыар ыттар элбөөнөр күн-нээри почтаны таһарбытыгар үлэхти ыраахтаттары көрсөбүт. Оһоһор эгэстээх коммуналнай дьа-лэргэ киһиэр ааннарын иһинэр ыттар босхо ыһа-ллар, биирдэ да бааллыбаттар. Баайар да буол-лахтарына, аҕаах хонон баран босхо ыһаан көби-һаллар. Уһус участка почталыон ыт киһи тогул ытырда. Телеграмма таһааччы эмиэ ыһаа ытыртар-да. Мань бэрээдэтин иһинтэн почта таһар ыһа-хыт суох. Дьон ыты иһинтэри баарар буолла-хтарына, үлэ чааһы кэмнэр дьаһаллар тогу ыһа-лыбатыт? Оһон суһаллык дьаһал аһарытыгар көр-дөһүбүт. Ааспыт сылга эмиэ сурук ыһыһыт да, туох да дьаһал ыһыһыт.

Көрдөһүүнү кытта З. Филатов, К. Собакки, Е. Макарова, В. Бомбова, Д. Семенов, А. Фили-пова.

Сонун семинар

Чурапчы орто оһуолатын базатыгар нуучча ты-лын уонна литературатын үөрэтингэ оһу туһалаах семинар буолан ааста. Иһон күн устата 50-тан тахса учуутал аҕаас уруоктары көрөн ыһытылар, лек-циялары иһитилэр, «Тогурук оһуол» тула оһорон-нор үөрэтэр предметтин проблемаларын дьүүллэ-тилэр. Чурапчы орто оһуолатын учууталлара М. П. Савяна, А. Е. Мирбабаева, М. Н. Керемасова, Н. С. Ийркова бэрбит уруоктара семинар кытты-лаахтары бийэрэбиллэрин ыһылар.

САҔА ЧУТАСТААҔЫ
КЫРАНЫЫССА ТАҔА

Таджикистан Республиката, Россияны уонна Та-джикистан уһун кэм устата араас өрүттөөх ыһа-сыбээс холбоотуура. Оһон Таджикистанга Росси-скай Федерация посольствотын посол М. Н. Сенке-вич баһылыктаах сотрудинктара бэйэлэрин сотру-ктарын «Россия уонна Таджикистан иһин ардылары-гар довордоһуу, бииргэ үлэстэтибит, хардарыта көмө-лөһүү дуогабарыгар» ологуран бу сувереннай госу-дарстволар иһин ардыларыгар толору кэһтээх сыһыаннаһылары олохтуурга көрөллөр.

Бүгүнкү турутунаа политическай, экономикай бииргэ үлэстэтибит бопуруостарын, байыаннай уба-ласка сөһиһүүнү көрөр 30-тан тахса докумуоннар ыһыһыһылар. Иһин өртүттөн сыбээстэргэ дьоһу-наах доворной-правовой база баар буолара сити-һилиһи. Политическай таһымга, ол иһинэр саамай үрдүккэ, аһыһыһылаах хардарыта сыбээс тутуһу-лар.

Посольство дьарыктанар аһын таһын проблемата—нуучча тыһлаах нэһилиһинээ бырааптарын, социаль-най көмүскэллээх буолуутун хааччыһыга көмөнү оһоруу. Бу бопуруостары быһаарыһа, хомойоох иһин, аҕаада суох проблема үөскүүр. Сөһтөөх пра-вовой, юридической акттар суохтара үгүс бопу-руостар быһаарыһыһыларын харгыһыһар, нэһиһи-ри, посольство сотрудинктарыгар даһаны маньа кэлэччилэргэ даһаны үгүс эрһин үөскэтэр. Маньа кэлэччилэр, сүһүүтүн,—төрт дьойуларыгар, Рос-сияга төһөргө быһаарыһыһыт дьон. Барааччыларга, хаалааччыларга сөһтөөх уеулуһуһы хайдах тэри-һиһхэ? Посольство сотрудинктара россиянар кө-мүскэллэригэр кыһалары барыһын оһоро сатыы-лар: дьаһ малын-салын иһдэн тарыһын наһтатары ситиһилэр, граждандствоны дьымы, барааччылар ста-тустары быһаарыһы бопуруостарыгар консульта-циялары биэрэллэр, Россияга тийбиттэр быраап-тарын, киһилэргэ чэһчэтиһилэр туһтарынан билиһи-нэрэллэр. Посольство дьүһкүөрүнэн Россияга ил-дьиһлэр таһааһа иһин долларынан төлөһүүн тохто-тулуһа. Хаалааччылар бырааптарын, иһтэриһтэрин туһугар эмиэ илбэх оһоһулар.

Таджикистанга Россия посольствота олохтоһуута төрдүс сыһыгар барда. Маньа россиянай-таджики-скай бииргэ үлэстэтибит сайыһыһарга үлэстэр, кы-һаллар үгүс көһтөһүн үөһтээтэ.

Симонка посольствота араас проблемаларын быһаартара күһтэ 150-ча киһи кэлэр. Россия граждандствотын иһин бопуруостарыгар консуль-тацияны консульскай отдел сөһиһиһсэ В. Н. Хру-лев биирэр.

(РИТА—ССТА).

Улуус баһылыгын уонна Улуус Мунньабын депутаттарын быһбара

ХАЙАЛАРЫН ТАЛЫАХТАРАЙ?

Бэрэстэһиттэллээх былаас органнагар—Улуус Мун-ньагар депутатна кандидаттынан 5 №-дээх Мугу-дайдаагы быһбардыр уокуруктан Төлөй нэһилиэ-тин дьаһалтатын баһылыга Аммосов Иннокентий Ни-колаевич уонна Мугудайдаагы «Саах» ХЭТ пред-седателэ Пермяков Аркадий Гаврильевич кандида-тураларын туруордулар.

Улуус киһиннээри 14 №-дээх Маарысчаниһаагы быһбардыр уокуруктан Улуус Мунньагар депута-та кандидаттынан «Чурапчыгэстроной» АО коллек-тивын быһбардааччыларга бу акционернай общество старшай экономисты Павел Константинович Константи-нович туруордулар. Бу уокуруктан эрдэ быһбар-дааччылар холбоһуктара Чурапчы салинньэтин дьаһалтатын баһылыга Саргыдаев Анатолий Рома-нович кандидатуранын туруордулар.

Чурапчыга 15 №-дээх быһбардыр уокуруктан Улуус Мунньагар эмиэ иһин кандидатура аһтанна —улуустаагы сыбээс үлэтин начальнига Ефремов Василий Егорович, киһи баһыһа кылаабынай аһаа Платонов Михаил Гаврильевич бэйэлэрин үлэстэр коллегияларынан депутатка кандидаттынан туру-рулуһулар.

Петр КАЛАЧЕВ,

4. ҮНЭХ КҮТҮРҮГҮН МАНААН

4. ҮНЭХ КҮТҮРҮГҮН МАНААН

Оюм тым мала, сүөһү нитэччилэр биччаагача дээр сиң хайдах көрүнэ, аһаан-сизэ олороллоруй? Угус бөөһинийдэр маллар даһаны сүөһү нитиэ туһага кыратын өйдөөн, кыһалжаттан сүөһүлэрин азыбатан, пайга ылыыттарын туттан, оюм эртини уонна көргөттэрин бюджеттан хамнастанар үлэҕэ нитыһанар, кырдыаҕастарын пенсиятынан, оҕо-дьахтар пособиетынан салҕанан, эмиз да атын сиргэ хос үлэлээн эбиһэн, эмиз да «юнгүл» элбээн, былааспыт былааҕастабытынан испит үүттэрин «туттаран», ону хос атыылаан, кытарак ынаҕы төрөтөн, уолбутун ыан... быһата, ким хайдах сатыырынан, өйө-кыада тийиэринэн буоллаҕа. Дьэ, сүрдөөх политика, Ити 10 сүөһүгэ сылы быһа өрөөбөккө оттоон-мастаан, көрөн-күтөн киллэрбит үлкүн орто эринэмси аһыах нэдиэлэһэн юллэриниэ эбэтэр итиннэ лесопункт сыанатынан 3 принцип саһаан малы (сууһуаҕа биридии көтөх) бөлөмтөн сытыахха соп. Дьэ, ол кэннэ сүөһү ниттан, ынах кутуругун манаан бай туһан. Ол да иһин коллективнаа олорооччулар үксүлэрэ астан, бытарыйан, ыһыллан-тобуллан эрдэхтэрэ. Бу биридинилээн дьон сыһалара, буруйдаа буолбатах, үөһөттөн мытыллар политика содула. Ону хайдах кеннөрөр туһунаа синааларбын кини хаһыаммытыгар суруйан турабын: бородууксууа ахсаанынан дотацияны, олбу контрактацияны уураҕаахха; сыананы бөксө ыатыахха; албыны-көлдүүнү арыйтатан, ким төһөнү үлэһэбитини тиксэр усулуобуйатын тэрийиэхха; көмөнү күүүрдүөххэ... Тыа хаһааймытыбата онноо-бор сайдыаахха, итин дойдуларга государство көмөтө суох ымааһыбат. Оттон биһиэхэ онто суох ээ сүөһү нитиллэбитин, ас-үөл дэлэйбитин үөрэҕэ

Онон, тухай да дээдэгт нийцн, явах кутуругун шонххайрын, ол хийлээр да наадаллах, сүүрч дэ-
дүүлэг.

5. ПОЛИТИКАНЫ ТАДРЫНДАХХА

ИККИ УЇСТУН ТУТУБАЛЛАР

Кырдик даганы, улуу нуучча норуота уһуттан-уһугун көрдүүр, тугу санаабытын сыһаанабы да буоллар тодута-хайыта сыһыан, түрэннин олох-хоннлэрэр революционнай өйө-санаата үчүгэйгэ тэврдибэтэнин көрөн-билэн, туохха барытыгар хол-кутун, сирдээхтик толкуйдаан сыһааннаһарбыт, сайдарбыт үчүгэй буолуо ага.

ЕЛЫИН—УЛУУ КИИ БУОЛБАТАХ

Көннөрү үрдүк үөрэхтээх, көнө, судургу майхылаах, ынтаамах характердаах, дымала иһин олус бөриннилээх, тас да көрүнгүнэн бөдө-таба, ыһы-быллан үтүө быһыылаах-таһаалаах дьыннээх нуучча ыургуна киһи дии санымын. Норуот бүтүгү татыгытынан, элбэх эройинан, охсубуунаа былааска тахсыбыт салайааччы-лидер. Сүрүн политикатын, дымалатын ойуубун. Утарм туралчыта, моёуттааччыта элбэх. Куолулуурга чаччана, оморорго марахан. Киһи сиичугар буолларбыт, атыннык салайыа, олоху түргэнник тупсарыа элибит диэнчиллери сочоо итэҕэйбэһин. Эрдэ эиндilibэтэниа эбэтэр уурайдыына да, сангарыллара, үөсүллэрэ чуолкай. О

Онон В. Н. Египини улуу да киһинэн аахпатар-
бын, бу булкуурдаах олохтук саамай уустук, ты-
һааһынаах кэмтэр, ол-бу сымаана идеяда охту-
базыа, киһи аймах сайдан исэлбит рыногын суолуг-
тан туораабанка, былаас уустук сүтэхэрин бурба-
дһынан китан, ыарахан сыарбатын соһон иһэр бэ-
риэтчиг, тулуурдаах, дулуурдаах куустуох киһи-
нэн аарабын.

ЧЕЧНЯ—КУУЛЛУНБУТ КУТУРГУНА

Уулсаймнан, бу ердоонүттэн куулдуйбут кутур-
гуяа тодо матаана, ол тутуван түмүнтэнэрэ билли-
сэт.

ТУМУК ОННУГАР

Маван рынок, аныгы олохлут туһунан быстах санааларбын түмүтүүбүн. Сурулаубута, суоттамыта барыта сөп буолуо диин төрүт бигэргэппипин. Арай маны аахпыт дьонго мэйиһилэрин кычыгылатан, туох эмэ санаа өй-санаа үөскүүрүгэр олук буолан, ыгыратын-эмэттик да буоллар, кинигэ эмэ туһалааһтар диин бадалаахпын. Вэйзэм ырбаахый эгээрэ чугас, балаһаным уһука турар диин санаан сайаайтарбакка, олохлут туһугар, нини сайдарыгар ким эмэ этэрэ-тымнара, туруорсара, суруйара да туһалаах, Вэйзэ нэмин билсэн биир сүннүү булуу этибит. Вэйзэм—ол.

ИВАН ПОНОМАРЕВ.

Өсөө түмсүүлээх буоларга

Бадокля Митрофановна улууслутутар урут олорон ааспыт норуот амчиттарын, тымачынын амтаһын пыыматын, ийин уонна айылжа алтыһыларын тустары.

Светлана КРИВОШАПКИНА,
улаус дэаһалтатын шибэлниттэргэ сүрүнүүр
спецнальна.

Олуньбу 4 күнүгэр уочараттаах түмсүү буолан ааста. Онно улуустаагы нолуок инспекциятын на-

